

РЕШЕНИЕ № 154 ОТ 08.07.1997 Г. ПО Н. Д. № 859/1997 Г., П Н. О. НА ВКС

Сборник съдебна практика на Върховния касационен съд на Република България, наказателни колегии, 1997 г., стр. 105, пор. № 59

ОТНОСНО НАКАЗАТЕЛНАТА ОТГОВОРНОСТ НА ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН СЧЕТОВОДИТЕЛ НА ВЛОГОВО-КРЕДИТНО УЧРЕЖДЕНИЕ ПРИ ОТПУСКАНЕ НА НЕОБЕЗПЕЧЕНИ КРЕДИТИ.

Чл. 219 НК от 1968 г.

Чл. 282 НК от 1968 г.

По жалбата на подсъдимата Л.

Поддържат се отменителни основания по чл. 328, т. 1, 2, 4 НПК. Доводите за допуснати нарушения на закона, необоснованост и нарушение на процесуалните правила са неоснователни.

Присъдата на окръжния съд е обоснована и законосъобразна, постановена е при спазване изискванията на НПК.

При изяснени фактически обстоятелства и пълнота на доказателствата съдът е установил, че подсъдимата Л. през инкриминирания период, като директор на ДСК - клон П., не е изпълнила служебните си задължения при отпускане на два кредита на "Д. Е." ООД, в резултат на което за кредитната инстанция - ДСК са настъпили значителни вредни последици в размера на 34 000 000 лв. Посочено е, че същата не е изпълнила задълженията, визирани в чл. 29, чл. 46, чл. 67 от Правилника за банките от 1989 г. и чл. 2-6 и чл. 14 от Указание № 10 от 1989 г. на Централното управление на ДСК - гр. С. относно кредитирането на фирмите, с цел да набави на "Д. Е." - ООД облага.

В мотивите си съдът изчерпателно е описал допуснатите от подсъдимата Л. нарушения на цитираните разпоредби.

Установено е, че двете подсъдими - първата като директор, а втората като главен счетоводител на ДСК - клон П. сключили на 3.04.1992 г. договор за кредит с "Д. Е." ООД за сумата 14 000 000 лв., която е била преведена с две платежни нареждания - № 9380 от 3.04.1992 г. - 7 000 000 лв. в полза на "Д. Е." ООД в обслужващата я ТБ "Първа частна банка" по сметка 950180386-5 и с платежно нареждане под същия номер на 3.04.1992 г. са преведени още 7 000 000 лв. по сметка 421130079-2 в ТБ "Л." АД гр. С., към което "Д. Е." имало задължение.

Договорът бил сключен със срок за погасяване три месеца.

Въпреки, че по този кредит не са постъпили в ДСК погасителни вноски, на 13.05.1992 г., ДСК клон П. и "Д. Е." ООД сключили втори договор за кредит за сумата 20 000 000 лв. със срок на погасяване четири месеца, видно от следственото дело. Сумата по кредита е изплатена на 14.04.1992 г. с платежно нареждане № 6590 от същата дата по сметка 950180386-5 в ТБ "Първа частна банка" в полза на "Д. Е." ООД гр. С. по сметка 531 "Кредити за капитални вложения".

Установено е, че по този кредит също не са постъпили погасителни вноски нито за лихвите, нито за главницата.

Общата сума на отпуснатите от ДСК - клон П. на "Д. Е." ООД гр. С. възлиза на 34 000 000.00 лв.

Съдът е установил, че кредитите са отпуснати в грубо нарушение на законовите разпоредби:

Подсъдимата Л. не се уверила в платежоспособността на кредитоискателя "Д. Е." ООД (чл. 29 от Правилника за банките, не е изисквала сведение за финансовото състояние на фирмата, респ. възможностите за погасяване на кредита, която не е имала разплащателна сметка в ДСК - клон П. (чл. 2, т. 2 от Правилника за банките), не е направено писмено искане от фирмата за кредит, а сумата е отпусната след разговор със свидетеля И. В. - зет на подсъдимата Л. и служител във фирмата и свидетеля Ч. М., не е извършена финансово-икономическа

обосновка на искането, участие със собствени средства, приходи, разходи, печалби (чл. 3 и чл. 4 от Указание № 10 от 1989 г.), не е изискано мотивирано писмено становище на банков инспектор към ДСК - клон П. (чл. 5 от указанието), не е бил учреден в полза на ДСК - клон П. договор за залог на приети с протокол опис на фактури на резервни части в щатски долари - стойностно до размера на кредита. Проверка на тяхното местонахождение, вида им, състоянието и възможността да бъдат реализирани не е извършвана, не е договаряно оставянето им на отговорно пазене. По същество, отпуснатият банков кредит за горната сума не е бил обезпечен по надлежния ред. Така ДСК - клон П. е била лишена от възможността да упражни фактическа власт върху вещите, съществуващи само в посочения опис.

Съгласно чл. 14 от указанието, при сключване на договор за кредит ДСК - клон П. е следвало да изготви съвместно с кредитополучателя предварителен погасителен план, защото през периода на ползуването на кредита може да не се издължават погасителни вноски, но лихвите задължително се заплащали.

Не е била спазена и изискуемата от закона форма на договора. Сключен е върху бланка за предоставяне на кредит на търговска банка, а не на такава за кредит на фирми, в която изрично са посочени условията за ползуване на кредита, начина на обезпечаване, задълженията на кредитополучателя. Нарушен е чл. 88 от указанието.

По делото е установено, че към момента на получените от ДСК - клон П. кредити, фирмата "Д. Е." е била в затруднено финансово положение. Същата е имала непогасени кредити към ТБ "Първа частна банка" за периода 1991 г. в размер на 2 517 059 щатски долара, получени на два пъти - на 24.06. и на 16.09.1991 г., а към ТБ "Кредитна банка" АД имала задължение от 350 000 щатски долара. Задължение имала и към Летище С. Установено е, че фирмата е търсела кредитиране чрез ТБ "ПИМБ" и ТБ "Кредитна банка" гр. С., но последните отказали отпускането на суми.

Видно от представеното решение от 8.07.1996 г. по ф. д. № 23298/93 г. СГС е обявил в неплатежоспособност "Д. Е." ООД с начална дата 24.04.1992 г., като я обявил в несъстоятелност.

Следователно, към момента на отпуснатите от ДСК - клон П. кредити, процесната фирма е била лишена обективно от възможност да погасява отпуснатите й суми. Въпреки това, подсъдимата Л. съвместно с втората подсъдима С., в нарушение на законовите изисквания, спазването на които е вменено в служебните й задължения с цел да набави имотна облага за "Д. Е." ООД е разрешила отпускането на 34 000 000 лв., причинявайки значителни вредни последици и щети на поверения й кредитен институт.

Подсъдимата Л. е нарушила и чл. 67 от Правилника за банките, защото е отпуснала горния кредит не за стопанска дейност на фирмата, а същите са използвани за погасяване на други задължения, а това е станало защото не е изисквано от кредитоиискателя писмено предложение с посочване предназначението на исканите средства.

Обосновано при тези доказателства, обсъдени по реда на чл. 303, ал. 3 НПК, окръжният съд е приел, че подсъдимата Л. като директор на ДСК - клон П., нарушавайки и неизпълнявайки служебните си задължения с цел да набави имотна облага за "Д. Е." - ООД е причинила значителни вредни последици и щети за ДСК - клон П. в горния размер, е осъществила от обективна и субективна страна състава на квалифицирано по чл. 282 ал. 3 НК престъпление.

Изводът на съда е съответен на събраните доказателства, а законът е правилно приложен.

Правилно е прието, че подсъдимия Л. като длъжностно лице е нарушила служебните си задължения, като е подписала и по същество разрешила два договора за кредит, без да е изпълнила изискуемата от закона процедура относно проучването на кредитоиискателя и приемането на реални гаранции. Нарушила е цитираните разпоредби на Правилника за банките и Указание № 10 от 1989 г. на Централното управление на ДСК.

Допуснатите нарушения са в причинна връзка с настъпилите щети. Изложеното е основание за ангажиране наказателната отговорност на подсъдимата Л. по възведеното й обвинение.

Като е приел, че деянието е осъществено от подсъдимата Л., окръжният съд не е допуснал нарушения на чл. 328 НПК.

Поддържаните доводи за нарушение на процесуалните правила, необоснованост и нарушение на закона не намират опора в доказателствата по делото.

Доводът, че процесният случай е от компетентността на гражданските съдилища е несъстоятелен. Това би било така, ако подсъдимата Л. бе сключила договорите съгласно изискванията на закона, бе извършила необходимите действия, които са вменени в служебните ѝ задължения. Доказателствата по делото опровергават съображенията, изложени в довода. Установено е, че подсъдимата Л. като дългогодишен банков служител е знаела служебните си задължения, съзнавала е тяхното нарушаване, като е целяла облага за фирмата кредитоискател. Нещо повече - умишлено е нарушавала тези задължения, за да улесни получаването на кредита от фирмата.

Потвърждение на това е липсата на каквито и да са предохранителни мерки, които законовите разпоредби са повелявали. Не е извършено изобщо проучване на финансовото състояние на "Д. Е." ООД, съзнателно не е изисквана молба за кредит, изготвяне на погасителен план, проучване финансовите възможности на гаранта по втория кредит - "И.", не е сключен договор за обезпечаване на вземането по първия кредит.

Безспорно е установено, че неизпълнението на служебните задължения на подсъдимата Л. в качеството ѝ на директор на ДСК - клон П. е довело до настъпилия тежък резултат - щетата в посочения размер. Активността на подсъдимата Л. се проявява едва след като става ясно, че фирмата не може да си върне взетите кредити. Законът изисква обаче в посочените по-горе разпоредби на Правилника за банките и цитираното указание, проверката и контрола да се осъществяват със съответните способности преди кредита да бъде разрешен. Целта е очевидна - да се обезпечи максимално връщането му.

Правилно е прието, че настъпилата за ДСК - клон П. щета е факт. Нейното възстановяване - каквото няма, обаче не води до преквалифициране на деянието, а единствено се обсъжда на плоскостта на смекчаващите отговорността обстоятелства. В този смисъл се е произнесъл и ВС с Постановление № 7 от 1976 г. на Пленума на ВС.

Съдът подробно се е занимал с възраженията на защитата, които се поддържат и пред настоящата инстанция. В мотивите е отговорено като е обсъден, както въпроса за настъпилата реална щета, така и довода за необходимостта от погасителен план при сключване на договора за кредит. Съдът се е позовал на чл. 14 от Указание № 10 от 1989 г., съгласно който изготвянето на погасителен план е неразделна част от договора. Такъв се изисква, независимо от вида на кредита (дългосрочен, краткосрочен, средносрочен) - арг. за това е липсата на разлика в посочения текст. Това е обяснимо - всеки разрешен кредит независимо от срока му, изисква обезпечаване на връщането му.

При извършената проверка втората инстанция не констатира нарушения при постановяване на присъдата срещу подсъдимия Л., поради което жалбата ѝ като неоснователна следва да се остави без уважение.

По жалбата на подсъдимата В. С.:

Поддържа се, че присъдата срещу нея е постановена в нарушение на чл. 328, т. 1-5 НПК.

Жалбата е неоснователна.

Установено е, че подсъдимата С. през инкриминирания период е работила като главен счетоводител в ДСК - клон П. Съгласно длъжностната ѝ характеристика главния счетоводител организира, ръководи, контролира финансовата дейност, като проверява и подписва всички финансови сметки и други документи за извършени разходи на клона, всички други документи от паричен, материален, имуществен и платежен характер и взема мерки за предотвратяване на липси, разхищения и незаконно изразходване на парични средства и други нарушения и злоупотреби от длъжностни лица. Имала е задължението да организира, ръководи и контролира счетоводната отчетност, да провежда предварителен текущ и последващ контрол за спазване на касовата, финансовата и платежната дисциплина за законосъобразното и ефективно разходване на средствата. Била е длъжна да знае всички нормативни актове и документи, регламентиращи финансовата дейност на ДСК - клон П.,

който съгласно чл. 1 от Закона за Държавната спестовна каса (ЗДСК) е влогово-кредитен институт със задачата да поощрява и развива спестовността, да организира влогонабирането и кредитирането на населението.

Правата и задълженията на подсъдимата С. са регламентирани и в Закона за счетоводството от 1991 г. (ЗСч).

Съдът е приел, че подсъдимата С. не е положила достатъчни грижи за ръководенето, управлението и запазването на имуществото на ДСК - клон П. - влоговете на гражданите и от това са последвали значителни щети в размер на 34 000 000 лв.

Изводите на съда досежно съставомерността на деянието, формата на умишъла, доказаността на същото по отношение на подсъдимата С. са обосновани. Последните изцяло се подкрепят от събраните по делото многобройни гласни и писмени доказателства.

Осъществени са признаците на състава по чл. 219, ал. 4 НК.

Изпълнителното деяние се изразява в липсата на контрол досежно спазването на законовите изисквания при сключване на договори за кредит, визирани в Правилника за банките и Указание № 10 от 1989 г. Съдът в мотивите си е посочил, че подсъдимата С. е положила подпис върху договорите без да провери спазени ли са предварителните изисквания за това - предложение за кредит, проучване и мнение на кредитния инспектор, проверка на платежоспособността на кредитоискателя, приемането на реални гаранции за отпуснатия кредит, проверка на платежоспособността на гаранта. Съдът е приел обосновано, че това бездействие на подсъдимата С. съставлява изискуемото от закона "неполагане достатъчно грижи за ръководството, управлението, стопанисването и опазването на повереното ѝ имущество", от служебните ѝ задължения. Последните са визирани в цитираните от съда разпоредби на чл. 48 ЗСч и чл. 5, т. 2 ЗСч.

Обосновано е прието, че между проявеното бездействие на подсъдимата С. и настъпилата щета е налице причинна връзка, защото подписа на главния счетоводител върху договора е задължителен реквизит, без наличието на който не може да породи правните си последици.

Обвинението срещу подсъдимата С. е доказано по безсъмнен начин. Присъдата е постановена при спазване на изискванията на чл. 301, ал. 2 НПК.

Обвинението срещу подсъдимата С. е доказано по безсъмнен начин. Присъдата е постановена при спазване на изискванията на чл. 301, ал. 2 НПК.

Доводите досежно несъставомерност на деянието, поради липса на изрично регламентиране на задълженията на С. при дейност, свързана с отпускане на кредити, е неоснователен.

След като ДСК - клон П. е влогово-кредитен институт по силата на чл. 1 ЗДСК, а подсъдимата С. е главен счетоводител в него, задълженията ѝ по организация, контрол и ръководство на финансовата дейност, проверка и подписване на финансови сметки, разходване на парични средства и пр. са подчинени на дейността на ДСК - чиято задача е влогонабирането и кредитирането на населението. Тази дейност изрично е регламентирана в посочения Правилник за банките, в който са указани условията и обезпеченията за отпускане на кредити на фирми и граждани за развиване на стопанска дейност. Условията и реда за отпускане на кредити подробно са визирани в Указание № 10 от 1989 г. Съгласно длъжностната характеристика на главния счетоводител, приложена по следственото дело) подсъдимата С. е била длъжна да знае всички нормативни актове и документи, регламентиращи (финансовата дейност на ДСК, включително и тази по кредитирането.